

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Αφού μελετήσετε τις προσωπικότητες
  - α. του Αγησιλάου από το ομώνυμο εγκώμιο του Ξενοφώντα και
  - β. του Νικία από το 6^ο και 7^ο βιβλίο του Θουκυδίδη (τη συμμετοχή του στη σικελική εκστρατεία),να καταγράψετε τις αρετές τους καθώς και τις θετικές γνώμες που εκφράζουν γι' αυτούς οι συγγραφείς των δυο έργων.

Στη συνέχεια να παρουσιάσετε τους δυο άνδρες και το έργο τους στην τάξη χρησιμοποιώντας χάρτες, φωτογραφίες, σχεδιαγράμματα οχυρών και μαχών και μαρτυρίες από ιστορικές πηγές (προσιτές σε σας) που τεκμηριώνουν την παρουσίασή σας.
2. **Η αθηναϊκή τριήρης¹⁴⁴ σε αποστολή:** Να συγκεντρώσετε όσες περισσότερες πληροφορίες και εποπτικό υλικό μπορείτε για το φημισμένο πολεμικό πλοίο της Αθήνας, την κατασκευή του, το πλήρωμά του, τη συντήρησή του, τις απαραίτητες προετοιμασίες για τις πολεμικές αποστολές, τις δυνατότητες ελιγμών που είχε σε ώρα μάχης και γενικά για τη δυνατότητα που πρόσφερε στους Αθηναίους να κυριαρχήσουν στη θάλασσα. Να ταξινομήσετε το υλικό αυτό σε ένα λεύκωμα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να γίνεται αναπαράσταση μιας πολεμικής αποστολής (π.χ. η αποστολή στην Κέρκυρα το 433 π.Χ. και η εμπλοκή με τους Κορινθίους στα Σύβοτα). Η ταξινόμηση του υλικού να γίνει στα εξής μέρη:
  - α. Τα μέρη του πλοίου, οπλισμός, χορηγός-πλήρωμα, επιχειρησιακές δυνατότητες (κινητήρια δύναμη, ταχύτητα, δύναμη κρούσης, δυνατότητες ελιγμών).
  - β. Προετοιμασία για τον απόπλου, ναυτολόγηση πληρώματος, εφοδιασμός, αναχώρηση.
  - γ. Πορεία και κινήσεις επί χάρτου, επιχειρησιακοί ελιγμοί και εμπλοκή σε μάχη.

---

¹⁴⁴ Για την αθηναϊκή τριήρη υπάρχει οπτικοακουστική τεκμηρίωση σε βιντεοταινία που τη διαθέτει το τμήμα εποπτικών μέσων του ΥΠ.Ε.Π.Θ. στην Ερμού 15, Αθήνα. Επίσης μια αθηναϊκή τριήρης έχει ανακατασκευαστεί με έξοδα του Πολεμικού Ναυτικού και εκτίθεται στο ναυτικό μουσείο του Παλαιού Φαλήρου.

- δ. Επιστροφή του πλοίου, συντήρηση και φύλαξη σε περίοδο ειρήνης.
3. **Τα Κερκυραϊκά επί χάρτου:** Να περιγράψετε την Κερκυραϊκή κρίση πάνω σε χάρτες τους οποίους θα σχεδιάσετε οι ίδιοι. Συγκεκριμένα να δείξετε τις κινήσεις του κερκυραϊκού, κορινθιακού και αθηναϊκού στόλου, καθώς και τη μεταφορά ή μετακίνηση πεζικού στρατού και εποίκων, όπου αυτοί χρησιμοποιήθηκαν σε όλη τη διάρκεια της κερκυραϊκής κρίσης. Οι χάρτες να συνοδεύονται από επεξηγηματικά σχόλια που θα κατατοπίζουν για τις αιτίες και για τα αποτελέσματα κάθε μετακίνησης πλοίων, στρατού ή εποίκων.
4. Να μελετήσετε διεξοδικά τις δημηγορίες των Κερκυραίων και των Κορινθίων, βιβλίο 1, κεφάλαια 32 - 43 και να αναπαραστήσετε την εκφώνησή τους στην «εκκλησία του δήμου» της Αθήνας έχοντας την τάξη σας ως ακροατήριο. Οι «ομιλητές» μπορούν να δευτερολογήσουν με κείμενο επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων που θα συνθέσουν οι ίδιοι. Η τάξη θα κληθεί να λάβει απόφαση και ένας ακόμη «ομιλητής» θα αναλάβει να την αιτιολογήσει δημοσία.
(Το καλύτερο θα ήταν η εκφώνηση των λόγων να γίνει από στήθους και όχι από χειρόγραφο ή από το βιβλίο).
5. «Η γλωσσική μορφή του έργου του Θουκυδίδη ήταν με τα κατοπινά κριτήρια και αρχαϊκή και ποιητική. ... Γενικά, η γλώσσα του είναι πάρα πολύ πλούσια και αν και η σχετική έλλειψη μεταφορών φαίνεται να είναι ιδιάζον χαρακτηριστικό του Θουκυδίδη, ο τρόπος που χρησιμοποιεί τις λέξεις γενικά δηλώνει μια περίοδο που ο πεζός λόγος, καθώς αναπτυσσόταν άπληστα σαν καινούργιο φυτό, πάσχιζε να πλουτιστεί απ' όλες τις δυνατές πηγές, από την ποίηση πρώτιστα αλλά και από τον καινούργιο τομέα της σοφιστικής και της φιλοσοφίας» (J. H. Finley, ⁴1997, σ. 272, 274). Με τη βοήθεια και των στοιχείων που δίνονται στην εισαγωγή (σσ. 26-27) να βρείτε από τα κείμενα που μελετήσατε:
- α. αρχαϊκούς τύπους λέξεων
- β. λέξεις γνωστές που χρησιμοποιούνται με σπάνια ή ιδιάζουσα σημασία (π.χ. ως τεχνικοί όροι)

γ. παραδείγματα σχημάτων λόγου (πάρισα, ομοιοτέλευτα, αντιθετικά σχήματα), αποδεικνύοντας έτσι με συγκεκριμένα στοιχεία την παραπάνω άποψη.

6. Σύμφωνα με έναν σύγχρονο αναλυτή (Πλατιάς, Α. 1999, σ. 95) «η Αθήνα, που ήταν ευχαριστημένη με το status quo, χάραξε μια υψηλή στρατηγική¹⁴⁵ με αμυντικό προσανατολισμό, που είχε σαν στόχο να αποθαρρύνει τον αντίπαλο από το να αλλάξει το status quo». Αυτή η στρατηγική εκπροσωπήθηκε κυρίως με την πολιτική του Περικλή. «Είναι επομένως ξεκάθαρο ότι οι Αθηναίοι έχασαν τον πόλεμο μόνο όταν ανάτρεψαν δραματικά την υψηλή στρατηγική του Περικλή, η οποία ρητά απέρριπτε περαιτέρω κατακτήσεις» (ό.π., σ. 127). Χρησιμοποιήστε την άποψη αυτή **για να συζητήσετε** τα παρακάτω θέματα:

- α. ο φόβος της Ύβρεως¹⁴⁶, όπως αφήνει να διαφανεί ο λόγος του Νικία, ως αιτία της ήττας στη Σικελία και
- β. τα αντικρουόμενα συναισθήματα, με τα οποία αποχαιρετούν οι Αθηναίοι το στόλο που φεύγει για τη Σικελία.

7. Αφού μελετήσετε από το Θουκυδίδη τα κεφάλαια Γ', 84-85 και Δ', 46-48, να γράψετε ποιες είναι οι απόψεις του ιστορικού για τα δεινά του πολέμου και να τις συγκρίνετε με τις απόψεις του Ευριπίδη στην *Εκάβη*, στ. 615-647¹⁴⁷.

¹⁴⁵ Βλ. Παράρτημα, υποστηρικτικό υλικό, 1 (υποσημείωση).

¹⁴⁶ Για την έννοια της «ύβρεως» βλ. J. de Romilly, 1994, σ. 108: «Η εξελικτική πορεία της έννοιας της *ύβρης* είναι ξεκάθαρη και ενδιαφέρουσα. Στην αρχή η *ύβρις* είναι μια υπερβολή, την οποία τιμωρούν οι θεοί: η *ύβρις* επισύρει τη *νέμεση*. Αυτή η υπερβολή είναι καταδικαστέα μόνο με αυτήν την έννοια, πως οι θνητοί δεν πρέπει να υψώνονται υπερβολικά. Έπειτα βλέπομε την *ύβρη* να παίρνει ένα χαρακτήρα περισσότερο ηθικό: για τον Αισχύλο οι θεοί δεν τιμωρούν μια μεγάλη απλώς ευημερία, αλλά μια ευημερία που αποκτήθηκε με το έγκλημα ή με την αδικία... Να όμως που στο Θουκυδίδη, μια γενιά αργότερα, η *ύβρις* έγινε εντελώς ανθρώπινη: είναι μια πολιτική απειροσκεψία, της οποίας η ποινή είναι μια αποτυχία» και σ. 109: «Ο αθηναϊκός μπερζαλισμός μπαίνει στους δρόμους της υπερβολής, δηλαδή της *ύβρης*».

¹⁴⁷ Βλ. Παράρτημα, κείμενα, 6.